

تحقیق هفته

شماره: 416

(از 25 الی 31 سنبله 1402 هـ ش)

بررسی بحران قریب الوقوع کمبود آب در شهر کابل و راه‌حل‌های آن

این نشریه هفته‌وار، تحلیل رویدادهای مهم سیاسی، اقتصادی، امنیتی و اجتماعی افغانستان و منطقه است که به زبان‌های پشتو، دری، انگلیسی و عربی توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی تهیه و نشر می‌گردد.

آنچه درین شماره می خوانید:

- بررسی بحران قریب الوقوع کمبود آب در شهر کابل و راه حل های آن 3
- مقدمه 3
- موقعیت های دروجیولوجیکی شهر کابل 3
- طبقات آبی و ظرفیت منابع در شهر کابل 5
- عوامل کمبود آب در شهر کابل 7
- پالیسی امارت اسلامی جهت جلوگیری از بحران کمبود آب در شهر کابل 8
- راه حل های پیشگیرانه 9
- نتیجه 11
- منابع 11

بررسی بحران قریب الوقوع کمبود آب در شهر کابل و راه‌حل‌های آن

مقدمه

بدون شک بحران کمبود آب در عصر امروزی نقش یک معضل بزرگ جهانی را گرفته و اکثر ملت‌ها را به نحوی از انحاء متأثر ساخته است. طوریکه سازمان ملل متحد در گزارش سال ۱۴۰۲ ه.ش از بحران قریب الوقوع آب در جهان هشدار داده، حدود 26 درصد از جمعیت جهان را به عدم دسترسی به آب آشامیدنی پاک و حدود 46 درصد مردم دیگر را به عدم دسترسی به خدمات مدیریت شده و ایمن حفظ الصحة گزارش داده است. (1) از سویی هم بانک جهانی هشدار داده است که با شیوه‌های فعلی، جهان تا سال ۱۴۰۹ ه.ش با کمبود 40 درصدی میان تقاضای پیش بینی شده و عرضه‌ی آب در دسترس، مواجه خواهد شد. (2) همچنین اتحادیه بین‌المللی حفاظت از طبیعت (IUCN) در توییتی از افزایش 50 درصدی فریکانس امواج گرمای دریایی در جریان ده سال گذشته خبر داده است.

بر بنیاد گزارش صندوق کودکان ملل متحد (یونیسف UNICEF) در سال ۱۴۰۱ ه.ش بسیاری از مردم افغانستان به آب سالم دسترسی نداشته، حدود 8 نفر از هر 10 نفر با این مشکل رو به رو بوده و حدود 93 درصد از کودکان نیز به آب کافی دسترسی نداشته‌اند. از سویی هم گفته می‌شود که حدود 30 تا 35 درصد از آب‌های جاری در افغانستان به مقاصد کشت، زراعت و آب آشامیدنی استفاده می‌شود و از 65 تا 70 درصد دیگر از آب‌های این کشور به بیرون از مرزها سرازیر می‌شوند. (3)

شهر کابل نیز منحصیث پر نفوس‌ترین شهر در افغانستان در پرتگاه بحران جدی کمبود آب آشامیدنی قرار داشته است. و به نقل از شفیع الله زاهدی مسؤول ریاست آبرسانی در حکومت امارت اسلامی، این ریاست تنها به 20 تا 25 درصد از شهروندان پایتخت به شکل وقفه‌یی یا نوبتی آبرسانی می‌کند. در حالیکه بقیه شهروندان کابل آب آشامیدنی خویش را یا به روش‌های مختلف خودسرانه سالم و ناسالم از چاه‌های حفاری شده توسط خود آنها بر آورده می‌سازند و یا از سوی ده‌ها شرکت تجارتي تولید آب معدنی که در داخل شهر چاه‌های عمیق یا نیمه عمیق حفاری نموده و از طریق تانکرها در هر کوچه و پس کوچه شهر کابل هزاران لیتر آب را به قیمت حد اقل یک افغانی در هر لیتر عرضه می‌نمایند، آب خریداری نموده رفع احتیاجات می‌نمایند. (4)

با توجه به این موارد در این مقاله سعی می‌شود تا موقعیت هایدرو لوجیکی شهر کابل، طبقات آبی و ظرفیت منابع در شهر کابل، عوامل عمده کمبود آب در شهر کابل، پالیسی امارت اسلامی راجع به جلوگیری بحران آب در شهر کابل و راه‌حل‌های پیشگیرانه از آن، مورد بررسی قرار گیرد.

موقعیت هایدرو لوجیکی شهر کابل

شهر کابل پایتخت افغانستان با مساحت (۱۰۲۳) کیلومتر مربع، در ولایت کابل در سمت شرقی این کشور قرار گرفته، حدود ۱۷۹۱ متر از سطح دریا ارتفاع داشته و در یک دره‌ی کم عرض بین کوه‌های هندوکش و به استقامت دریای کابل واقع می‌باشد. در قسمت شرقی منطقه قدیم شهر، بالا حصار کابل، کوه شیر دروازه و قبرستان شهدای صالحین و سپس قلعه بالا حصار قرار دارد. بقیه طرف‌های این شهر توسط کوه‌های خیرخانه شمالی، خواجه رواش، چهل ستون، قرغه، خواجه رزاق و شیردروازه احاطه شده و همچنین کوه‌های آسمائی " کوه تلویزون" و تپه‌های علی‌آباد شامل تپه مرنجان و بی‌بی مهر و در وسط شهر واقع می‌باشند. در واقع موقعیت شهر کابل شبیه کاسه‌ای میان کوه‌ها می‌ماند. اما به دلیل عدم موجودیت پلان شهری منظم، متأسفانه اکثریت این کوه‌ها و تپه‌ها توسط خانه‌های مسکونی پوشیده شده که نمی‌شود این کوه‌ها را منحصراً منبع تغذیوی آب‌های کابل محسوب نمود. (5)

فصل گرما در این شهر به مدت 3.9 ماه از 4 ماه جوزا تا 30 ماه سنبله به طور اوسط درجه حرارت روزانه بالای 28.3 درجه سانتی گراد ادامه داشته و گرم‌ترین ماه سال در کابل سرطان است که حد اوسط آن 33.8 درجه سانتی گراد و کمترین آن 19.4 درجه سانتی گراد گفته شده است. فصل سرما به مدت 3 ماه از 13 قوس تا 15 حوت با حد اوسط درجه حرارت روزانه کمتر از 11.6 درجه سانتی گراد ادامه دارد. سردترین ماه سال در کابل ماه دلو است که با حد اوسط کمتر از 3.8- درجه سانتی گراد می‌باشد. ناگفته نماند که زمستان سال 1401 سردترین سال در چندین سال پسین گفته شده که پائین درجه حرارت در آن نزدیک به 15- درجه سانتی گراد ثبت شد.

بر بنیاد گزارش وزارت انرژی و آب طی فصل‌های زمستان سال‌های 1388 تا 1394 نسبت به سال‌های 1339 - 1362 ه.ش بین 1.7 تا 2.2 درجه سانتی گراد افزایش درجه حرارت رخ داده و در فصول بهار این افزایش بین 0.3 تا 0.9 درجه سانتی گراد گزارش شده است. بنابراین انتظار می‌رود حد اوسط درجه حرارت سالانه در دوره‌های آتی دهه‌های 1400، تا 1430 و 1460 هجری خورشیدی به ترتیب 1.8 درجه سانتی گراد، 3.5 درجه سانتی گراد و 4.8 درجه سانتی گراد، افزایش یابد. (6)

میزان بارنده‌گی در شهر کابل 312 ملی متر در سال و 26 ملی متر در ماه گزارش شده است. خشک‌ترین آب و هوا در ماه جوزا است که به طور متوسط یک ملی متر بارندگی رخ می‌دهد و مرطوب‌ترین آب و هوا در ماه حمل است که به طور اوسط 71.9 ملی متر بارندگی رخ می‌دهد. دوره برفی سال در شهر کابل به مدت 3 ماه از 17 قوس تا 18 حوت بارنده‌گی برف وجود دارد و ماه دلو با بیشترین برف در کابل با حد اوسط بارش برف 2.9 اینچ است. (7)

بر اساس گزارش کمیته دنیارکی برای کمک به پناهجویان افغان (DACAAR)، حد اوسط بارنده‌گی سالانه شهر کابل طی سال‌های 1336-1356 ه.ش، 330 ملی متر بوده و بر اساس گزارش وزارت زراعت و آبیاری و

مالداری حد اوسط بارندگی سالانه اخیر شهر کابل طی سال‌های 1385-1395 ه.ش، 327.6 ملی متر گزارش شده است. با این حال دیده می‌شود که میزان بارنده گی در شهر کابل نیز رو به هبوط بوده است.

نا گفته نباید گذاشت دریای کابل از قلب این شهر گذشته بازارهای این شهر را بدو حصه تقسیم می‌کند. اما نظر به تغییرات اقلیمی از قرن 21 به بعد این دریا جز در فصل‌های زمستان و بهار نظر به بارنده گی برف و باران، در بقیه فصول دیگر خشک و بی آب می‌باشد. (7) دریاچه دیگر کابل قرغه است که در 9 کیلومتری شمال غربی شهر واقع بوده و من حیث مکان دلپذیر برای مردم منطقه و شهر و خارجیان قابل استفاده است که متأسفانه در سال‌های پسین به دلیل خشکسالی آب آن بسیار کم شده و حتی نگرانی خشک شدن کامل آن در آینده‌های نزدیک نیز وجود دارد. دریاچه‌ی دیگری نیز در قسمت شرقی شهر به نام دریاچه حشمت خان نیز وجود داشت که امروزه همچین خشک و بی آب است.

طبقات آبی و ظرفیت منابع در شهر کابل

شهر کابل منحیث 94 مین شهر پرنفوس در سطح جهان با داشتن حدود 5 میلیون کم یا بیش پنجمین شهر از حیث رشد جمعیت در دنیا می باشد. این شهر از منابع متعدد آبی از حیث موقعیت و عمقیت برخوردار می باشد. بنابراین شهر کابل از نظر موقعیت دارای سه طبقه آبدار مهم می باشد که جزئیات آن به شرح زیر است: (8)

طبقه اول: طبقه بالای کابل است که از ساحات پغمان شروع تا باغ بالا، دارالامان و ساحات دریای میدان را شامل می شود. مساحت این طبقه آبدار حدود 160 کیلومتر مربع گفته شده است. در گذشته این طبقه آبدار از آب خوبی برخوردار بوده، اما از چندین سال بدین سو به علت خشکسالی و تغییرات اقلیمی، آب این ساحات کم شده و تا حدود 80 الی 90 متر، آب وجود نمی داشته باشد.

طبقه دوم: طبقه آبدار شمال شهر کابل که ساحات خیرخانه، ناحیه چهار، یازده و پانزده را شامل می شود و مساحت این طبقه آبی حدود 110 کیلومتر تخمین زده شده و در سال‌های پسین این ساحات کابل نیز به کمبود جدی آب دچار می باشند.

طبقه سوم: طبقه آبدار دیگر شهر کابل ساحات بگرامی و لوگر را که در مسیر دریای لوگر قرار دارد شامل می شود و بزرگترین طبقه آبدار شهر گفته شده که مساحت آن حدود 165 کیلومتر تخمین زده شده است. این طبقه‌ی آبدار همچین ظرفیت بیشتر آب را داشته، اما به دلیل اینکه ساحات زراعتی می باشد آب آن نظر به خاصیت قلویت از کیفیت خوبی برخوردار نیست.

نظر به گزارش وزارت انرژی و آب، در شهر کابل چاه‌ها به اعماق مختلف حفاری شده اند که می شود عمیق ترین آنها در ساحات مختلف شهر به 1000 متر برسد که در زمان روس‌ها حفاری شده و همچین توسط

جاپانی‌ها به عمق 730 متر حفاری شده است و نظر به تحقیقات روس‌ها و جاپانی‌ها؛ شهر کابل دارای دو طبقه آبی بوده که یکی طبقه آبی " نیوجن " و دیگری طبقه " معاصر چهارمی " می‌باشد. در این میان تنها طبقه چهارمی معاصر قابل ریچارج می‌باشد که از طریق برف و باران ریچارج و یا تغذیه می‌شوند. بنابراین در سال 1400 ه.ش حدود 44 میلیون متر مکعب آب در سه طبقه آبدار، شهر کابل تغذیه شده است. در حالیکه مصرف سالانه شهر کابل به طور اوسط در همین سال 115 میلیون متر مکعب تخمین زده شده بود. با این حال با استخراج 176 میلیون متر مکعب آب در سال 1400 ه.ش، سه برابر آب تغذیه شده از این سه طبقه آبدار استخراج صورت گرفته است.

ناگفته نباید گذاشت که سطح آب‌های زیر زمینی که تمرکز کلی و استفاده جمعی از آن صورت می‌گیرد به طور سالانه پائین می‌رود. نظر به آمار و ارقام داده شده سطح آب‌های زیر زمینی کشور از سال 1361 تا سال 1385 ه.ش حد اقل یک متر و حد اکثر 10 متر به طور اوسط 5 متر پائین گزارش شده است. در حالیکه بر اساس گزارش پژواک از اداره ملی تنظیم امور آب در سال 1400 ه.ش از پائین رفتن 12 متری سطح آب‌های زیر زمینی خبر داده بود. آن گزارش افزوده بود که در مناطق خیرخانه سطح آب 25 متر در کارته نو 20 متر و در بگرامی 40 سانتی متر پائین رفته است. همچنین از سوی این اداره گزارش شده است که در سرطان سال 1401 ه.ش سطح آب‌های زیر زمینی شهر کابل در کمتر از یک سال شاهد کاهش قابل توجه 12 متری بوده است. اما نظر به آخرین گزارش که ما از سوی آمریت تحلیل منابع آب‌های زیر زمینی دریافت نمودیم بیانگر این است که به طور اوسط در سال 1399 ه.ش سطح آب در شهر کابل یک متر و در سال 1398 ه.ش سه متر و در سال 1400 ه.ش پنج متر و در سال 1401 ه.ش سه متر پائین رفته است که نظر به این ارقام از سال 1399 تا 1402 ه.ش حد اوسط سطح آب در شهر کابل 9 متر پائین رفته است، که بالاترین سطح در مناطق دشت برچی کابل و مناطق خیرخانه کابل تشخیص شده است. (8)

بنابراین نظر به آخرین ارقام داده شده انتظار می‌رود که تقریباً تا سال‌های 1430 ه.ش حدود کمتر و یا بیشتر از 60 متر دیگر سطح آب‌های زیر زمینی کابل پائین برود. در حالیکه اداره ملی حفاظت از محیط زیست افغانستان (NEPA) در سال 1398 ه.ش هشدار داده بود که حدود 70 درصد از آب‌های زیر زمینی شهر کابل به دلیل آلوده‌گی به مواد کیمیاوی و باکتریایی مخرب، غیر قابل استفاده می‌باشند. (9)

از سوی دیگر شهر کابل در صورت حد اوسط بارنده‌گی 312 ملی متر در سال، ظرفیت 319.176 متر مکعب آب را در یک سال دارا خواهد بود. اما نظر به اینکه از یک سو کوه‌ها و تپه‌های داخل شهر به مناطق مسکونی یا اماکن رسمی تبدیل شده اند و از سوی هم به طور اغلب تمام سرک‌ها و کوچه‌ها به جای فرش سنگ قیر ریزی یا کانکریت شده که مانع جذب آب به داخل زمین می‌شوند، باعث شده است که یک مقدار بسیار کم آب‌های باران به داخل زمین جذب شوند. هرگاه ادارات مسؤول بخواهند ممکن است که 50 درصد از

باران‌های سالانه‌ی شهر کابل را که در بام‌ها و تخت‌بام‌ها می‌ریزد مدیریت نمایند، که در آنصورت می‌شود که از آب باران‌های ذخیره شده من حیث آب تغذیوی و یا در ساحات سبز استفاده نمود. (6)

همچنین به 20 تا 25 درصد از شهروندانی شهر کابل به طور نوبتی توسط ریاست آبرسانی آب آشامیدنی می‌رسد که شهروندان کابل پیوسته از عدم تکافوی آن شکایت داشته و جهت مرفوع سازی ضرورت‌های آبی شان از تانکرهای آب معدنی از سوی شرکت‌های تجارتي آب معدنی، آب خریداری می‌نمایند.

عوامل کمبود آب در شهر کابل

خشکسالی و تغییرات اقلیم: خشکسالی و تغییرات اقلیمی از عمده‌ترین عوامل کمبود آب در سطح جهان و به خصوص در افغانستان محسوب می‌شود. در گذشته‌ها موقعیت شهر کابل یکی از غنی‌ترین مناطق از حیث ریزش برف و باران بود، طوریکه در بالا تذکر داده شد به دلیل بالا رفتن درجه حرارت سطح زمین از یک سو، ریزش برف و باران تا حد زیادی کاهش پیدا کرده و از سوی دیگر سطح آب‌های زیر زمینی به حد کافی پائین رفته است.

افزایش بی‌رویه جمعیت: رشد بی‌رویه جمعیت در شهر کابل نیز یکی از عوامل عمده‌ی کمبود آب در این شهر می‌باشد. طوریکه در سال 1379 ه.ش جمعیت شهر کابل حدود 2.4 میلیون نفر گزارش شده است در حالیکه اکنون نفوس جمعی شهر کابل بیش از 5 میلیون نفر تخمین می‌شود. با این حال نظر به آب استخراج شده در سال 1400 ه.ش هر فرد در کابل حدود 35 متر مکعب به طور سالانه از آب‌های زیر زمینی استفاده کرده است در حالیکه مجموع آب‌های تغذیه شده در این سال 44 میلیون متر مکعب آب بوده است. بنابراین از ارقام داده شده چنین به نظر می‌آید که شهر کابل ظرفیت نزدیک به دو میلیون نفر را دارد. حالا اگر در سال 1410 ه.ش رشد جمعیت در شهر کابل به 7 میلیون برسد مصرف سالانه آب شهر کابل به طور سالانه به بیش از 245 میلیون متر مکعب افزایش می‌یابد.

عدم موجودیت پلان شهری: با تأسف شهر کابل از کدام پلان شهری منظم برخوردار نبوده است. هر کسی هر کجایی به هر میزانی که خواسته ساختمان‌هایی را اعمار نموده است. بدون اینکه توجه اندکی به ساحات سبز و جذب آب صورت گرفته باشد، خود سرانه خانه یا بلند منزل خویش را با چاه آب مورد نظر خویش اعمار کرده است. در حالیکه گفته می‌شود پلان شهری زمان رئیس جمهور اسبق افغانستان، داودخان طوری بوده است که در هر نمره زمین، 40 درصد آن تعمیر اعمار شود و از 60 درصد آن من حیث ساحه سبز یا موقعیت جذب آب مورد استفاده قرار بگیرد. از سوی دیگر دیده می‌شود که کوه‌های وسط و اطراف شهر کابل إلا ماشاءالله به مناطق مسکونی تبدیل شده و همواره ساخت‌ساز و خرید و فروش این ساحات که از حیث جیوه‌ایدرو لوجیک مناطق مهم تغذیوی آب‌های زیر زمینی در شهر می‌باشند، جریان دارد.

انکشاف بی رویه‌ی شهرک‌ها: از سوی دیگر شرکت‌های تجارتی بنا بر هر دلیلی در داخل شهر، یا در اطراف شهر خصوصا در ساحات جذب و تغذیوی آب شهر کابل شهرک‌هایی بنا نموده‌اند که این معضله باعث می‌شود جلوی طبیعی جذب آب گرفته شود و شهر کابل به کمبود آب روبه‌رو شود.

موجودیت شرکت‌های آبی در داخل شهر: موجودیت ده‌ها شرکت تولید نوشابه‌ها و آب‌های معدنی در داخل شهر کابل و انتقال این نوشابه‌ها به سایر ولایات باعث می‌شود که آب کابل به سایر ولایات تقسیم شود و مردم شهر به کمبود آب روبه‌رو شوند.

استفاده‌ی بی‌رویه‌ی شهروندان: استفاده‌ی بی‌رویه‌ی شهروندان کابل به دلیل نا آگاهی یا عدم اطلاع رسانی، از عمده‌ترین عوامل کمبود آب در شهر کابل می‌باشد. زیرا گاهی یک دسته‌گندنه در چندین سطل آب شستشو می‌شود. همچنین حویلی‌ها و کوچه‌ها با فشار آب پاک‌کاری می‌شوند که این خود اسراف در استفاده آب و بی‌تفاوتی در مسؤولیت‌های شهروندی است.

سوء مدیریت ادارات دولتی: سوء مدیریت از سوی ادارات مسؤل عاملی دیگری کمبود آب در شهر کابل می‌باشد زیرا این ادارات نتوانسته‌اند تا کنون یک احصایه‌گیری دقیق از چگونگی و کیستی مصرف‌کننده‌گان آب در شهر کابل داشته باشند و تا کنون نتوانستند اقدامات جدی و مهم عملی را فراراه مدیریت آب در شهر کابل روی دست بگیرند. در حالیکه سال (1398 ه.ش) در زمان حکومتمداری اشرف غنی رئیس‌جمهور پیشین، طرح‌های انتقال آب از بیرون به داخل شهر کابل و همچنین مدیریت آب‌های زیر زمینی در شهر کابل از سوی وزارت انرژی و آب به نشر رسیده بود، که جامه‌ی عمل به خود نپوشید و با گذشت دو سال از حکومت امارت اسلامی هنوز این موضوع عملی نگردیده است. (10)

پالیسی امارت اسلامی جهت جلوگیری از بحران کمبود آب در شهر کابل

به نقل از ریاست عمومی منابع آبی در وزارت انرژی و آب، این وزارت اقداماتی را جهت مدیریت آب در شهر کابل روی دست گرفته است. به گفته این وزارت کار روی طرح و دیزاین انتقال آب دریای پنجشیر به شهر کابل جریان دارد و اما در مورد شروع کار عملی آن چیزی نمی‌گویند. از سویی هم می‌شود به جلوگیری از حفاری چاه‌های خودسر اشاره کرد؛ به گفته این وزارت هیچ کس حق ندارد بدون اجازه و اطلاع و بررسی مسؤلین امارت اسلامی در این حوزه، حلقه چاهی را حفر کند. با این حال ارقام درست چاه‌های عمیق و نیمه عمیق در شهر کابل تا کنون به طور دقیق آن مشخص نبوده اما در سال‌های گذشته بعضی از رسانه‌ها تعداد چاه‌ها در شهر کابل را حدود 40 هزار حلقه چاه گزارش داده و شبکه ارزیابی دولت تنها 176 حلقه چاه را در این شهر زیر نظارت دارد. در این میان تنها 30 حلقه چاه به سیستم کمپیوتری و تخنیکی ارزیابی تغییرات آبی وصل می‌باشد.

از سوی دیگر این وزارت تلاش دارد منابع مصرف آبی بیشتر در شهر کابل را که شامل شرکت‌ها، سونا‌های آبی، حمام‌ها، موترشوی‌ها، مساجد و بلندمنزل‌های مسکونی می‌شود شناسایی و احصائیه گیری نموده، حفاری چاه‌های تغذیوی را به این شرکت‌ها حتمی بسازد تا این شرکت‌ها بتوانند از این آب‌های ریچارج شده دوباره استفاده نمایند. همچنین این ریاست تلاش دارد آب‌های سطحی شهر کابل را مدیریت نموده ساحات سبز در شهر کابل را از این آب‌ها آبداری نماید. این طرح‌ها در حالی روی میز وزارت انرژی و آب قرار دارد که رئیس منابع عمومی آب در وزارت انرژی و آب افغانستان از نبود متخصصین و کدرهای مسلکی در این زمینه و همچنین عدم موجودیت بودیجه کافی در این وزارت شکایت دارد. (11)

همچنین مسئله‌ی طرح انتقال آب از دریای پنجشیر و دیگر مناطق بیرونی شهر کابل به داخل شهر موضوعی است که از سال‌ها بدین سو زمره می‌شود، اما از حالت عملی آن خبری نیست.

راه حل‌های پیشگیرانه

نظر به موارد فوق راه حل‌های ممکن تخنیکی و سیاسی - اجتماعی زیر را خدمت خواننده‌گان محترم این شماره تقدیم می‌داریم:

- **راه حل‌های تخنیکی**
- با آنکه مشکل کمبود آب در شهر کابل یک مشکل جدی شهروندان کابل پنداشته می‌شود و بسیاری از نقاط شهر به آب کافی دسترسی ندارند، اما ساحات سبز، گلدان‌ها، زمین‌ها و باغ‌های زراعتی از آب نوشیدنی و شیرین آبداری می‌شوند. بنابراین چنین به نظر می‌آید که ادارات مختلف دولتی به خصوص وزارت انرژی و آب، وزارت زراعت و مالداري و شاروالی کابل در جلوگیری از بحران کمبود آب هماهنگ نمی‌باشند! بدین لحاظ نیاز است قبل از همه ادارات مختلف دولتی، جهت جلوگیری از بحران جدی کمبود آب در شهر کابل متفقانه وارد عمل شوند.
- از یک سو گمان می‌رود که آموزه‌های صرفه جویی در استفاده آب و جلوگیری از ضیاع آن، به طور درست برای عموم شهروندان اطلاع رسانی نشده است. بنابراین ضرورت است وزارت‌های معارف، تحصیلات، حج و اوقاف و اطلاعات و فرهنگ؛ از طریق صنف‌های درسی، امامان مساجد، رسانه‌ها و شبکه‌های اطلاع رسانی؛ آموزه‌های صرفه جویی آب را جهت جلوگیری از بحران قریب الوقوع آن به طور جدی به اطلاع عموم شهروندان برسانند.
- از سویی هم وزارت شهرسازی در هماهنگی با شاروالی و وزارت انرژی و آب، اجازه ندهند که در ساحات جذب و تغذیوی آب، شهرک‌ها و یا ساختمان‌ها اعمار گردد و یا اینکه از گذاشتن ساحات سبز هنگام تهاداب گذاری ساختمان‌ها چشم پوشی صورت بگیرد.

- همچنین ضرورت است که راه‌حلی مناسب برای منابع مصرفی بیشتر آب در شهر کابل چون حمام‌ها، سونا‌های آبی، موتر شویی‌ها و... در نظر گرفته شود. به طور مثال می‌شود از حفاری چاه‌های تغذیوی از سوی این منابع و یا ذخیره سازی آب‌های استفاده شده از سوی این منابع جهت آبداری ساحات سبز، پارک‌ها، و... نام برد.
- هرچند اتخاذ هر برنامه‌ای جایگاه خاص خودش را نسبت به صرفه جویی و جلوگیری از کمبود آب در شهر کابل می‌داشته باشد. اما نظر به ضرورت جدی مردم در بعضی از ساحات شهر کابل چون ساحات دشت‌برچی و مناطق خیرخانه، نیاز است انتقال آب از دریاها و بندهای بیرون و نزدیک شهر کابل اولویت کاری ادارات مسؤل قرار بگیرد.
- به طور مثال آب بند دریای پنجشیر یا صیاد نظر به طرح نخستین وزارت انرژی و آب، که ظرفیت 210 میلیون متر مکعب آب را خواهد داشت. (10) اگر به شهر کابل انتقال داده شود، نخست مشکلات آب نوشیدنی شهروندان و در کل بخش اعظمی از مشکلات آبی شهر کابل را مرفوع خواهد ساخت.

راه حل‌های سیاسی - اجتماعی

- انتظار می‌رود جامعه جهانی، به تمام نیازهای اولیه‌ی مردم افغانستان به خصوص بحران کمبود یا عدم دسترسی به آب آشامیدنی سالم، در سراسر کشور و به خصوص در شهر کابل که رابطه مستقیم به وقوع فاجعه انسانی در این کشور دارد، توجه نموده اقدامات لازم را در هماهنگی با حکومت امارت اسلامی در پیوند به این معضله اتخاذ نمایند.
- از آنجاکه مردم افغانستان به مشکلات متعددی چون فقر، بیکاری، صحت و به خصوص کمبود جدی آب در بسیاری از مناطق کشور روبه‌رو هستند، بناء ضرورت است که جامعه بین الملل موقف خود را نسبت به تعامل با حکومت فعلی افغانستان واضح سازد، زیرا دوام وضعیت مبهم در افغانستان به مشکلات مردم این کشور می‌افزاید.
- نظر به اینکه ادارات مرتبط به موضوع، به مشکل جدی کمبود کدرها و متخصصین روبه‌رو هستند، بناء نیاز است که مسؤلین برنامه‌ی منظم و شفاف را جهت شناسائی و دعوت کدرها و متخصصین در این زمینه، در کشور و خارج از کشور در نظر بگیرند تا باشد که به زودی از بحران قریب الوقوع و جدی کمبود آب در شهر کابل و دیگر مناطق افغانستان جلوگیری شود.
- نظر به جدیت موضوع حکومت امارت اسلامی مسؤلیت دارد جهت رفع مشکلات کمبود آب در کشور و به خصوص در پایتخت، زمینه سازی نماید تا نهادها و مؤوسسات بین المللی حوزه‌ی تغییرات اقلیمی در افغانستان حضور پیدا نموده برای حل این معضله همکاری تخنیکی و مالی نمایند.
- ضرورت است حکومت امارت اسلامی توجه مؤوسسات و سرمایه گذاران داخلی و خارجی را که در مسیر بهبود تغییرات اقلیمی فعالیت داشته و در این عرصه سرمایه گذاری می‌کنند، جلب نموده؛

مشکل بحران کمبود آب در پایتخت را من حیث اولویت کاری به داوطلبی مؤسسات و شرکت‌ها پیشکش نماید.

- جهت جلب حمایت ملی پیرامون پروژه‌های بزرگ ملی چون اعمار آب بندها از یک‌جا به‌جای دیگر، ضرورت است که حکومت امارت اسلامی برای تحکیم وحدت ملی و جلوگیری از افکار انحرافی، ذهنیت‌سازی نموده ملت را آماده‌ی همکاری نماید.

نتیجه

با آنکه بحران کمبود آب و تغییرات اقلیمی در عصر امروز ما یک معضل جهانی است. اما بدون شک نمی‌توان تمام دنیا را در یک سطح بررسی کرد. بنابراین اکثریت تام ملت ما به خصوص شهروندان کابل که در پر نفوس‌ترین شهر کشور به سر می‌برند به بحران قریب الوقوع جدی کمبود آب روبه‌رو می‌باشند. هرگاه وضعیت کنونی ادامه پیدا کند، تا سال‌های 1410 و 1420 فاجعه انسانی به نسبت کمبود آب در شهر کابل دور از تصور نخواهد بود.

حکومت امارت توجه جدی خویش را برای رفع نیازهای اولیه‌ی مردم خویش پیوسته بکار بسته، با درک اهمیت و جدی‌بودن معضله کنونی آب توجه جدی ادارات مربوطه را نسبت به عدم وقوع جامعه در فاجعه انسانی، مبذول داشته تا به زودترین فرصت اقدامات عملی را روی دست گیرند. و زمینه‌ی همکاری مؤسسات ملی و بین‌المللی را در رفع این نیازمندی نیز مساعد سازد.

چنانچه صرفه جویی در استفاده آب و جلوگیری از ضیاع آن و همچنین حفاظت از محیط زیست، در عصر ما حیثیت رسالت انسانی را دارد. بر این اساس ضرورت است که همه‌ی اقشار جامعه اعم از فقیر و غنی برای جلوگیری از وقوع بحران جدی کمبود آب تلاش نموده راهکارهای پیشگیرانه ممکن خویش را بکار گیرند.

منابع

1. DW: ملل متحد از بحران قریب الوقوع آب در جهان هشدار می‌دهد، 1402\1\2، لینک:

<https://www.dw.com/fa-af/%D9%85%D9%84%D9%84-%D9%85%D8%AA%D8%AD%D8%AF-%D8%A7%D8%B2-%D8%A8%D8%AD%D8%B1%D8%A7%D9%86-%D9%82%D8%B1%DB%8C%D8%A8%D8%A7%D9%84%D9%88%D9%82%D9%88%D8%B9-%D8%A2%D8%A8-%D8%AF%D8%B1-%D8%AC%D9%87%D8%A7%D9%86-%D9%87%D8%B4%D8%AF%D8%A7%D8%B1-%D8%AF%D8%A7%D8%AF/a-65075908>

%D8%B2%DB%8C%D8%B1%D8%B2%D9%85%DB%8C%D9%86%DB%8C-
 %D8%B4%D9%87%D8%B1-%DA%A9%D8%A7%D8%A8%D9%84-%D8%A8%D9%87-
 %D8%B4%D9%88%D8%B1%D8%A7%DB%8C-%D8%B9%D8%A7%D9%84%DB%8C-
 %D8%A7%D9%82%D8%AA%D8%B5%D8%A7%D8%AF%DB%8C-
 %D8%A7%D8%B1%D8%A7%DB%8C%D9%87-%D8%B4%D8%AF

11. نثار احمد مموزی، رئیس عمومی منابع آب، وزرات آب و انرژی افغانستان، کابل.

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی یک نهاد مطالعاتی غیردولتی و غیرانتفاعی می‌باشد که در سال ۱۳۸۸ خورشیدی در شهر کابل بنیان نهاده شده است. این مرکز از طریق پژوهش‌های دقیق و بی‌طرفانه خویش به منظور ارزیابی و غنامندی پالیسی‌ها در افغانستان و منطقه فعالیت می‌کند.

ارتباط با ما:

ایمیل: info@csrskabul.com csrskabul@gmail.com

وب سایت: www.csrskabul.net - www.csrskabul.com

 : +93780618000

تماس: +۹۳۷۸۰۶۱۸۰۰۰

www.csrskabul.com

info@csrskabul.com